

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.016.03.2023

Pan
Krzysztof Woś
Prezes
Państwowego Gospodarstwa Wodnego
Wody Polskie
ul. Żelazna 59a
00-848 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/036 – Realizacja Programu kształtowania zasobów wodnych na terenach rolniczych

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Zarząd Zlewni w Gliwicach, ul. Robotnicza 2, 44-100Gliwice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Woś, Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ¹ , od dnia 17 sierpnia 2022 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: Przemysław Daca, w okresie od 17 stycznia 2018 r. do 16 sierpnia 2022 r. Marcin Nowak, Dyrektor Zarządu Zlewni w Gliwicach, PGW WP, od dnia 19 kwietnia 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję Dyrektora Zarządu Zlewni pełnił: Tomasz Szczepanik, od 10 września 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez Zarząd Zlewni zadań w zakresie Programu kształtowania zasobów wodnych na terenach rolniczych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 – do zakończenia czynności kontrolnych, z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust.1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Wiesław Pietrzyk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/130/2023 z 24 maja 2023 r.

(akta kontroli str.1-3)

¹ Zwane dalej: „PGW WP”.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia podejmowane przez Zarząd Zlewni w Gliwicach⁴ działania na rzecz realizacji Programu kształtowania zasobów wodnych⁵ na terenach rolniczych.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Zarząd Zlewni prawidłowo realizował zadania w zakresie PKZW. Pomimo braku formalnych, szczegółowych kryteriów, do realizacji wytypowano obiekty kierując się ich złym stanem technicznym. Prawidłowo przeprowadzano czynności związane z przygotowaniem i udziałem w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych w celu wyłonienia wykonawców zadań PKZW.

W zawartych umowach z wykonawcami właściwie zabezpieczono interesy PGW WP oraz prawidłowo egzekwowano postanowienia zawarte w umowach, w tym uzgadniano przygotowane przez wykonawców wnioski o wydanie pozwoleń wodnoprawnych. Zarząd podjął współpracę z instytucjami w zakresie zapewnienia wody na potrzeby rolnictwa, tworząc lokalne partnerstwa do spraw wody.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja przez ZZ zadań w zakresie PKZW

Opis stanu
faktycznego

1.1. Typowanie zadań do PKZW

W okresie objętym kontrolą typowanie zadań do PKZW, jak wyjaśnił Dyrektor ZZ odbywało się na polecenie „(...) jednostki nadrzędnej, tj. Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach”⁷ poprzez „(...) rozeznanie Nadzorów Wodnych⁸ w terenie w zakresie potrzeb rolników, mieszkańców, przedsiębiorców, co było wyznacznikiem dla typowania zadań”.

Dyrektor RZGW wyjaśnił w tej sprawie, że w PGW WP nie zostały wskazane jednoznaczne, formalne wytyczne/kryteria do typowania zadań do PKZW. W ślad za naradą koordynacyjną⁹, podczas której omówiono ogólne założenia Programu Kształtowania Stosunków Wodnych na Obszarach Rolnych¹⁰, zobligowano ZZ do wytypowania pilotażowych zadań. Zasadność realizacji zadań poddano ocenie na podstawie wiedzy Nadzorów Wodnych oraz ZZ o terenie oraz posiadanych dokumentów archiwalnych¹¹.

Do PKZW zostały wytypowane zadania, „(...) których realizacja zakładała poprawę zdolności retencyjnej zlewni. Analizie poddano możliwe do uzyskania wielkości retencji korytowej wraz z maksymalnym oddziaływaniem piętrzeń. Podjęto decyzję o wykorzystaniu budowli istniejących, które możliwie najmniejszym nakładem kosztów gwarantowałyby największą efektywność gospodarczą i przyrodniczą. Na

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Zwany dalej: „ZZ”, lub „Zarządem”.

⁵ Zwany dalej: „PKZW”.

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Zwana dalej: „RZGW”.

⁸ Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym PGW WP (zarządzenie Prezesa PGW WP nr 80/2019 z dnia 31 grudnia 2019, ze zm.), w skład ZZ Gliwice wchodziły Nadzory wodne (zwane dalej: „NW”) w Cieszynie, Gliwicach, Głubczycach, Kędzierzynie-Koźlu, Raciborzu i w Rybniku.

⁹ Narada w RZGW Warszawa w dniu 5 lutego 2020 r. i w której udział wzięli Dyrektorzy poszczególnych RZGW.

¹⁰ Zwany dalej: „PKSW”.

¹¹ Dokumenty przejęte przez PGW WP w 2018 r., po Wojewódzkich Zarządach Melioracji i Urzędach Wodnych (zwanych dalej „WZMiUW”).

obszarach, gdzie stwierdzono potrzebę zwiększenia retencji, a nie było urządzeń piętrzących lub były w stanie nienadającym się do użytku, podjęto decyzję o odbudowie, przebudowie lub budowie nowych urządzeń piętrzących. Wyznaczono tym samym obiekty, których budowa, odbudowa lub przebudowa pozwalałaby na piętrzenie wody. Spiętrzona wodna na ww. jazach pozwoliłaby na jej rolnicze wykorzystanie, poprzez nawodnienie gruntów rolniczych położonych w zasięgu ich oddziaływania. Wiele obiektów przejętych po WZMiUW znajdowały się w złym stanie technicznym, który również był determinantą w wyborze zadań do realizacji”.

(akta kontroli str.4-5, 27-50, 51-55,)

W załączniku nr 2 do Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy¹², w liście zadań inwestycyjnych związanych ze zwiększeniem retencji korytowej w zlewniach na obszarach rolniczych zaplanowano realizację przez RZGW dwóch zadań¹³, przewidzianych do realizacji przez ZZ, tj.:

- zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Troi¹⁴ w gminie Kietrz, poprzez odbudowę budowli piętrzących w km: 7+100 (odbudowa jazu), 12+100 (odbudowa jazu) i 13+300 (przebudowa jazu),
- zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Psiny¹⁵ poprzez odbudowę budowli piętrzących w km: 6+100 (odbudowa jazu), 12+346 (przebudowa jazu) i 28+600 (przebudowa jazu), w gminach Krzyżanowice, Krzanowice i Baborów.

W załączniku nr 2, w opisie nazwy zadania wskazano na zły stan techniczny tych urządzeń, natomiast w uzasadnieniu celowości realizacji tych zadań wskazano na umiarkowany stopień zagrożenia suszą.

W miejscach realizowania ww. inwestycji zgodnie z załącznikami mapowymi do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przeciwdziałania skutkom suszy¹⁶ nie występowało zagrożenie suszą na terenie rolniczym i leśnym (klasa I – słabe zagrożenie).

W ramach potrzeb w zakresie realizacji inwestycji oraz prac utrzymaniowych na terenach rolniczych lub mających wpływ na zapewnienie wody na potrzeby rolnictwa ww. zadania zostały zgłoszone przez Zarząd do PKZW.

Do aktualizacji PKZW (tzw. „nowa perspektywa PKZW 2020”) ZZ zgłosił jedno zadanie inwestycyjne, tj. przebudowę jazu na rzece Jaryszowiec w km 1+200. W związku z poleceniem RZGW dotyczącym konieczności weryfikacji zgłoszonych zadań pod kątem możliwości realizacji ich ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich¹⁷ w dniu 17 lutego 2022 r. ww. zadanie zostało przesunięte do realizacji ze środków ww. Programu.

(akta kontroli str.4-5, 55-60, 61-68, 69-136, 184)

W okresie objętym kontrolą do ZZ nie wpłynęły żadne propozycje od Lokalnych Partnerstw ds. Wody¹⁸, spółek wodnych lub rolników, w zakresie inwestycji lub wykonania prac utrzymaniowych na terenach rolniczych lub mających wpływ na zapewnienia wody na potrzeby rolnictwa.

(akta kontroli str.61, 63)

¹² Zwany dalej: „PPSS” (rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia PPSS - Dz. U. poz. 1615).

¹³ Trzecie zadanie dotyczące zwiększenia zdolności retencyjnej zlewni rzeki Jemielnica było przypisane do realizacji przez ZZ w Opolu.

¹⁴ Zwany dalej: „zlewnia Troia”.

¹⁵ Zwany dalej: „zlewnia Psina”.

¹⁶ Dz. U. poz. 1615.

¹⁷ Zwane dalej: „PROW”.

¹⁸ Zwane dalej: „LPW”.

W ramach realizacji prac utrzymaniowych ZZ wytypował dwa zadania mające wpływ na zapewnienia wody na potrzeby rolnictwa:

- Remont jazu na cieku Drama¹⁹ w km 12+089 w miejscowości Karchowice, gmina Zbrosławice, etap I, planowane do realizacji w 2022 r.,
- Prace utrzymaniowe na cieku Ornontowickim²⁰ w km 0+000 – 2+700 wraz z remontem 2 szt. zastawek w celu zwiększenia zdolności retencyjnej koryta w miejscowościach Przyszowice, Chudów, Gierałtowice w gminie Gierałtowice planowane do realizacji w 2023 r.

Konieczność wytypowania zadań do PKZW została zainicjowana poleceniami otrzymanymi z RZGW.

(akta kontroli str., 5, 13-26, 61-63, 138-143)

Wszystkie ww. zadania były ujęte w rocznych planach o udzielenie zamówień PGW WP na lata 2020-2023.

Na etapie zatwierdzonych wniosków o wszczęcie zamówienia publicznego na sfinansowanie ww. zadań, sporządzonych zgodnie ze wzorem określonym w Regulaminie udzielania zamówień publicznych²¹, potwierdzono zabezpieczenie środków finansowych własnych PGW WP, uzyskanych z przychodów o których mowa w art. 255 pkt 1 – 9 ustawy z dnia 10 lipca 2017 r. Prawo wodne²², tj. dla:

- zlewni Psiny: 220 tys. zł brutto w 2020 r. i 440 tys. zł brutto w 2021 r.,
- zlewni Troi: 230 tys. zł brutto w 2020 r. i 600 tys. zł brutto w 2021 r.,
- jazu Drama: 299,7 tys. zł brutto,
- jazu Ornontowickiego: 236,7 tys. zł brutto.

(akta kontroli str.6-26, 137, 144-154, 732-733)

1.2. Weryfikacja wniosków o wydanie pozwolenia wodnoprawnego przygotowanego przez wykonawcę

Stosownie do art. 397 ust. 2, Prawa Wodnego organem właściwym w sprawie zgód wodnoprawnych jest minister właściwy do spraw gospodarki wodnej, jeżeli wnioskodawcą są Wody Polskie. Dyrektor ZZ wyjaśnił, że „(...) wnioski dotyczące budowli administrowanych przez PGW WP (np. piętrzących wody) lub prac hydrotechnicznych na rzekach / budowlach administrowanych przez PGW WP (np. remonty zastawek)”, przed złożeniem w Ministerstwie Infrastruktury podlegały uzgodnieniu przez poszczególne komórki organizacyjne PGW WP, tj. Wydziały Zgód Wodnoprawnych w ZZ²³, w RZGW i Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej²⁴.

(akta kontroli str.185-197)

Realizacja dwóch zadań inwestycyjnych, wykonania dokumentacji projektowej dla zlewni Troi i dla zlewni Psiny wymagała, zgodnie z zawartymi umowami m.in. sporządzenia kompletnej dokumentacji w celu uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Do dnia zakończenia kontroli ww. dokumentacja była uzgadniana. I tak:

- Dla zlewni Troi, Wykonawca w czerwcu 2021 r. przedłożył przygotowane operaty wodnoprawne dla każdego z jazów w celu weryfikacji zgodnej

¹⁹ Zwany dalej: „jaz Drama”.

²⁰ Zwany dalej: „jaz Ornontowicki”.

²¹ Zarządzenie nr 40/2020, Prezesa PGW WP z dnia 3 czerwca 2020 r., zwany dalej „Regulaminem zamówień”.

²² Dz.U. z 2022 r. poz.2625 ze zm.

²³ Zwany dalej: „WZW ZZ”.

²⁴ Zwany dalej: „KZGW”.

z Przewodnikiem dobrych praktyk²⁵ obowiązującym w PGW WP. Po sprawdzeniu przedłożonej dokumentacji przez Wydział Zgód Wodnoprawnych ZZ, wniesieniu uwag i ich uzupełnieniu przez Wykonawcę dalsze procedowanie w tej sprawie zostało wstrzymane do czasu uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, którą Minister Infrastruktury ustalił na dzień 15 września 2023 r.

(akta kontroli str.198-202, 220-558)

- Dla zlewni Psiny, w dniu 6 czerwca 2023 r. do ZZ wpłynęły uwagi i spostrzeżenia po weryfikacji dokumentacji wodnoprawnej przez RZGW. W dniu 27 czerwca 2023 r. Projektant przekazał wyjaśnienia do uwag i jak wyjaśnił Dyrektor ZZ „(...) Dokumentacja zostanie przekazana do KZGW celem weryfikacji zgodnie z Przewodnikiem dobrych praktyk”. Zgodnie z kartą uzgodnień wniosku stanowiącą załącznik nr 2 do ww. Przewodnika, planowaną datę złożenia wniosku do ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej ustalono na 12 maja 2023 r.

(akta kontroli str.198-202, 559-606)

1.3. Prowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w celu wyłonienia wykonawcy zadań realizowanych w ramach PKZW

Analiza trzech postępowań, w tym dwóch ujętych w PKZW oraz jednego zadania utrzymaniowego wykazała, że ZZ jako inicjator postępowania prawidłowo określił tryb wyłonienia wykonawcy, tj.:

- dla zadania wykonania dokumentacji projektowej zlewni Troi, wszczętego w dniu 15 maja 2020 r. oraz zlewni Psiny, wszczętego w dniu 20 maja 2020 r.²⁶ zaproponowano postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego²⁷,
- dla postępowania wszczętego po 1 stycznia 2021 r., dla jazu Drama oraz ciekłu Orontowickiego wszczętego 17 kwietnia 2023 r., zadań o wartości równej lub większej niż 130 tys. zł netto zaproponowano postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym bez negocjacji (art. 275 pkt 1 Pzp²⁸).

(akta kontroli str.6-26, 607-627, 628-641, 660-673, 689-719, 732-742)

Realizacja przez ZZ zadań związanych z przygotowaniem wyboru wykonawców była zgodna z art. 46 ust 1 i art. 47 ust 3 Regulaminu zamówień, tj. Dyrektor RZGW w każdym przypadku powołał Komisję przetargową składającą się z trzech osób.

(akta kontroli str. 7, 11, 15, 624, 632, 662, 709)

²⁵ Wytyczne, wersja nr 2, styczeń 2021 r., zwany dalej: „PDP”.

²⁶ Dla obydwu zadań zaplanowano ich cztery o etapową realizację, tj. Etap I - Wykonanie operatu wodnoprawnego i instrukcji gospodarowania wodą w wersji papierowej i elektronicznej i złożenie wniosku o wodanie pozwolenia wodnoprawnego; Etap II - Wykonanie projektów budowlanego i wykonawczego wraz z uzgodnieniem, specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót, kosztorysu inwestorskiego w wersji papierowej i elektronicznej i złożenie z wniosku o pozwolenie na budowę do organu architektoniczno – budowlanego; Etap III - Przekazanie ostatecznego pozwolenia wodnoprawnego i pozwolenia na budowę wydanego przez organ architektoniczno – budowlanego; Etap IV - Nadzór autorski po zrealizowaniu niniejszej umowy w okresie trwania robót budowlanych do ich odbioru końcowego

²⁷ W przypadku postępowań wszczętych/ zamówień udzielonych przed dniem 1 stycznia 2021 r. kontrolę przeprowadzono pod kątem zgodności z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.).

²⁸ W przypadku postępowań wszczętych od dnia 1 stycznia 2021 r. kontrolę przeprowadzono pod kątem zgodności z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm.), zwana dalej: „Pzp”.

Wszyscy powołani członkowie Komisji przetargowych (sześć osób) legitymowało się wykształceniem wyższym, w tym trzy osoby w kierunku inżynierii środowiska²⁹, dwie osoby w kierunku inżynierii środowiska i ochrony środowiska³⁰ i jedna osoba w kierunku politologii³¹.

(akta kontroli str. 52-54, 734-742)

Wyznaczone przez Komisję terminy na złożenie ofert oraz inne warunki udziału w postępowaniu nie preferowały określonych podmiotów. Żaden z uczestników postępowania nie skorzystał ze środków ochrony prawnej, nie wniósł odwołania do Prezesa Krajowej Izby Odwoławczej.

(akta kontroli str. 630-642, 660-673, 689-706, 707-719, 732-744)

W jednym przypadku, zamówienia na realizację zadania remontu jazu Drama w km 12+089 w Karchowicach unieważniono postępowanie na podstawie art. 260 ust 1 i ust 2 Pzp. W uzasadnieniu prawnym Zamawiający wskazał, że zgodnie z art. 255 pkt 7 Pzp zamawiający unieważnia postępowanie o udzielenie zamówienia, jeżeli: wykonawca nie wniósł wymaganego zabezpieczenia należytego wykonania umowy lub uchylił się od zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego, z uwzględnieniem art. 263 Pzp. W uzasadnieniu faktycznym Zamawiający wskazał, że pomimo poinformowania Wykonawcy o wyborze jego oferty jako najkorzystniejszej dla realizacji ww. zadania oraz zamieszczenia tej informacji na platformie zakupowej³², Wykonawca nie wniósł wymaganego zabezpieczenia należytego wykonania umowy i w związku z tym Zamawiający podjął decyzję o unieważnieniu postępowania o udzielenie zamówienia na podstawie art. 255 pkt 7 Pzp.

W ww. sprawie Dyrektor ZZ wyjaśnił, że „(...) W kolejnych latach zadanie to nie było ponownie zgłaszane do wykonania z PKWZ, ponieważ okoliczni rolnicy zaprzestali poboru wody piętrowej przez ten jaz. Ze względu na zły stan techniczny zbiornika Karchowice alimentacja wody stała się bezzasadna”.

(akta kontroli str. 4-5, 13-18, 689-696, 707-719)

W każdym z ww. postępowań prawidłowo zrealizowano obowiązki sprawozdawcze.

(akta kontroli str. 624-625, 630-642, 660-673, 689-706)

1.4. Realizacja przygotowania inwestycji i prac utrzymaniowych w ramach PKZW

Zasady i procedury realizacji robót utrzymaniowych określał Regulamin realizacji zadania utrzymaniowego wprowadzony zarządzeniem nr 64 Prezesa PGW WP z dnia 3 listopada 2022 r.³³

(akta kontroli str. 743-772)

Według stanu na dzień 7 lipca 2023 r. żadne z wytypowanych do PKWZ zadań nie zostało zakończone.

(akta kontroli str. 138, 199-202)

²⁹ Specjalizacje: inżynieria wodna i sanitarna; inżynieria środowiskowa oraz inżynieria wodna i zarządzanie zasobami wodnymi.

³⁰ Specjalizacja: gospodarka odpadami.

³¹ Specjalizacja: administracja publiczna.

³² <https://www.przetargi.wody.gov.pl>.

³³ Do 2 listopada 2022 r. obowiązywał Regulamin realizacji zadania utrzymaniowego wprowadzony Zarządzeniem Prezesa PGW WP nr 56/2021 z dnia 21 września 2021 r.

1.5. Egzekwowanie dotrzymania warunków umowy

W zawartych dwóch umowach Zamawiający zabezpieczył swoje interesy poprzez wniesienie przed zawarciem umowy przez Wykonawców zabezpieczenia należytego wykonania zadania w wysokości 10 % wartości umowy (dla zlewni Troi kwota wynosiła 55,8 tys. zł, a dla zlewni Psiny 15,7 tys., zł). Określono odpowiedzialność z tytułu gwarancji i rękojmi za wady dokumentacji projektowej. W umowach ustalono odpowiedzialność Wykonawców za realizację prac, w tym kary umowne za, m.in. opóźnienie za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy. Zawarto również zapis o przeniesieniu praw autorskich na rzecz zamawiającego.

(akta kontroli str. 642-659, 674-689)

W wyniku rozstrzygnięcia dwóch przetargów zawarto następujące umowy:

- Umowa z 8 października 2020 r.³⁴ na opracowanie dokumentacji projektowej dla zlewni Troi o wartości 558,4 tys. zł, w której termin wykonania I etapu ustalono do 15 grudnia 2020 r., II i III etapu na 15 listopada 2021 r. i IV etapu na 15 grudnia 2022 r.

Umowę aneksowano sześciokrotnie w zakresie przesunięcia terminów wykonania poszczególnych etapów:

- Aneks nr 1 z dnia 11 grudnia 2020 r. - wydłużenie terminu realizacji I etapu do dnia 28 lutego 2021 r.,
- Aneks nr 2 z dnia 1 marca 2021 r. - wydłużenie terminu realizacji I etapu do dnia 15 czerwca 2021 r.,
- Aneks nr 3 z dnia 15 czerwca 2021 r. - wydłużenie terminu realizacji I etapu do dnia 30 września 2021 r., II i III etapu do 20 grudnia 2021 r.,
- Aneks nr 4 z dnia 7 października 2021 r. - wydłużenie terminu realizacji I etapu do dnia 30 listopada 2021 r., III etapu do 20 maja 2022 r. i IV etapu do 31 sierpnia 2023 r.,
- Aneks nr 5 z dnia 7 grudnia 2021 r. - wydłużenie terminu realizacji I etapu do dnia 31 maja 2022 r., II etapu do 31 lipca 2022 r. III etapu do 30 listopada 2022 r. i IV etapu do 15 grudnia 2023 r.,
- Aneks nr 6 z dnia 22 czerwca 2022 r. - wydłużenie terminu realizacji I i II etapu do dnia 25 października 2022 r.

Głównymi przyczynami zawarcia ww. aneksów było m.in. występowanie siły wyższej, skutków których nie można było wcześniej przewidzieć, tj. zaistnienia negatywnych i niezależnych od stron następstw ogłoszonego w Polsce stanu epidemicznego związanego z wirusem SARS-CoV-2 co wypełniało m.in. dyspozycję art. 15r ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych³⁵, wprowadzenie w PGW WP nowych wytycznych dotyczących pozyskiwania pozwoleń wodnoprawnych, wydłużony czas procedowania postępowań administracyjnych, w tym wniosków o wydanie pozwolenia wodnoprawnego we właściwym Ministerstwie, wydłużanie terminów o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla odbudowy jazów objętych niniejszą dokumentacją, co ma wpływ na opóźnienia realizacji kolejnych etapów umowy.

³⁴ Umowa nr GL.ROZ.282.46.2020.

³⁵ Dz. U. z 2021 poz.2095 ze zm., zwana dalej „ustawą covidową”.

Pismem z dnia 25 października 2022 r. Wykonawca zaproponował wprowadzenie kolejnego aneksu zmieniającego terminy wykonania etapów zadania, tj. dla etapu I do dnia 31 lipca 2025 r., II etapu do 31 października 2025 r. i III etapu do 31 stycznia 2026 r. Wykonawca umotywował zmiany faktem, że planowane przedsięwzięcie mogło kwalifikować się jako inwestycja mogąca potencjalnie znacząco wpływać na środowisko i procedura OOS nie była obligatoryjna, co potwierdził Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu, który w postanowieniach z 24 czerwca 2021 r. stwierdził, że nie istnieje potrzeba przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, który w dniu 21 czerwca 2021 r. wnosił o odstąpienie od potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowych przedsięwzięć. Natomiast Minister Infrastruktury postanowił o konieczności przeprowadzenia pełnej oceny oddziaływania na środowisko i w związku z tym Burmistrz Kietrza nałożył obowiązek wykonania raportów oddziaływania na środowisko dla każdego obiektu.

Według stanu na dzień 13 lipca 2023 r. nie zawarto kolejnego aneksu. Dyrektor ZZ wyjaśnił w tej sprawie, że brak możliwości podpisania aneksu do umowy, spowodowany był: „(...) brakiem zabezpieczenia środków finansowych na lata objęte wnioskiem Wykonawcy”. Wykonawcę poinformowano o zaistniałej sytuacji. Dalej Dyrektor podał, że: „(...) W dniu 24.11.2022 r. przekazano do KZGW notatkę w sprawie realizacji zadań ujętych w założeniach do PKZW informującą o konieczności zabezpieczenia środków finansowych celem kontynuowania realizacji tych zadań (...) Z uwagi na konieczność zapewnienia środków finansowych dla przedmiotowego zadania dopiero w 2025 roku, KZGW nie przyznało środków dla zadania w ramach limitu środków własnych w 2023 r. Po otrzymaniu powyższych limitów, w dniu 13.03.2023 r. RZGW zwróciło się do KZGW z prośbą o procedowanie oświadczenia Prezesa dla zadania (...) zlewni rzeki Troi (...) przedkładając notatkę, montaż oraz projekt oświadczenia podpisanego przez Dyrektora RZGW (...) W odpowiedzi na mailowe zapytanie Wykonawcy w sprawie aneksu terminowego w dniu 10.03.2023 r. przekazano informację, że podjęte zostały działania związane z procedowaniem oświadczenia Prezesa PGW WP, które pozwoli na zawarcie aneksu terminowego do umowy (...). Ponadto informujemy, że w comiesięcznym monitoringu realizacji zadań PKZW wskazujemy brak możliwości zawarcia aneksu oraz fakt oczekiwania na zaktualizowane oświadczenie Prezesa zapewniające środki finansowe na realizację zadania w 2025 r.”

Biorąc pod uwagę pierwotny termin zakończenia III etapu zadania określony w umowie oraz nowy termin zaproponowany przez Wykonawcę dla tego etapu, realizacja zadania została przesunięta w czasie o ponad cztery lata (1 538 dni).

W związku z realizacją tego zadania nie poniesiono żadnych wydatków.

(akta kontroli str. 164-183, 203-219, 220-557, 630-659, 729-731)

- Umowa z 9 lipca 2020 r.³⁶ na opracowanie dokumentacji projektowej dla zlewni Psina o wartości 157,4 tys. zł., w której termin wykonania I etapu ustalono na 15 grudnia 2020 r., II i III etapu na 15 listopada 2021 r. i IV etapu na 15 grudnia 2022 r.

Umowę aneksowano dwukrotnie w zakresie przesunięcia terminów wykonania poszczególnych etapów:

³⁶ Umowa nr GL.ROZ.282.47.2020.

- Aneks nr 1 z dnia 2 listopada 2020 r., wydłużenie terminu realizacji II i III etapu do dnia 30 listopada 2022 r. i etapu IV do 15 grudnia 2023 r.,
- Aneks nr 2 z dnia 6 marca 2023 r., wydłużenie terminu realizacji II i III etapu do dnia 30 listopada 2023 r. i etapu IV do 30 listopada 2025 r.

W ww. aneksach wskazano, że mając na uwadze występowanie siły wyższej, skutków której nie można było wcześniej przewidzieć, tj. zaistnienia negatywnych i niezależnych od stron następstw ogłoszonego w Polsce stanu epidemicznego związanego z wirusem SARS-CoV-2, w tym wzrostów zachorowań na terenie całego kraju, konieczności pracy w systemie hybrydowym, występowania istotnych ograniczeń w dostępie do urzędów czy usług niezbędnych do prawidłowej realizacji umowy oraz trudności w pozyskiwaniu materiałów geodezyjnych, wydłużony czas procedowania wniosków o wydanie pozwolenia wodnoprawnego we właściwym organie oraz wydłużony czas procedowania wniosków o wydanie pozwoleń budowlanych, co wypełnia m.in. dyspozycję art. 15r ustawy covidowej, tj. czynników niezależnych od Wykonawcy, mających bezpośredni wpływ na terminowe wykonanie obowiązków przez Wykonawcę. Aneks wprowadzono zgodnie z § 9 ust. 1 umowy w zw. z art. 144 ust. 1 pkt 3 PZP oraz art. 15r ustawy covidowej.

Biorąc pod uwagę pierwotny termin zakończenia IV etapu zadania określony w umowie oraz nowy termin określony w aneksie nr 2, realizacja zadania została przesunięta w czasie o ponad trzy lata (1 111 dni).

W związku z realizacją tego zadania, protokołem odbioru końcowego etapu I z dnia 15 grudnia 2020 r. (w wymaganym umową terminie) przyjęto dokumentację projektową wraz z przeniesieniem praw autorskich i praw majątkowych. Po przeprowadzeniu kontroli wykonanej dokumentacji i sprawdzeniu zakresu przedmiotu umowy stwierdzono, że zakres przedmiotu umowy był zgodny z dokumentami odbioru a jakość wykonania zakresu odpowiadała zakresowi przedmiotu umowy, w protokole nie odnotowano wad i usterek.

Zgodnie z wystawioną przez Wykonawcę fakturą VAT zapłacono kwotę zgodną z określoną w § 5 ust. 3 lit a umowy, tj. 47 232,0 zł (30 % wartości usługi).

(akta str. 558-562, 563-606, 674-688, 720-728)

- Dla zadania jaz Ornontowice informacja o wyborze najkorzystniejszej oferty została zamieszczona w dniu 27 czerwca 2023 r. Według wyjaśnień Dyrektora ZZ, według stanu na dzień 7 lipca 2023 r.: „(...) Obecnie trwa proces podpisywania umowy pomiędzy Wykonawcą a PGW WP”.

(akta str. 138, 773-784)

1.6. Współpraca z właściwymi instytucjami w zakresie zapewnienia wody na potrzeby rolnictwa

Jak wyjaśnił Dyrektor ZZ: „(...) ZZ nie zwracał się do samorządów ani do spółek wodnych w celu uzgodnienia zakresu planowanych prac inwestycyjnych lub utrzymaniowych. Nadzór Wodny w Cieszynie w razie potrzeby uzgadnia (telefonicznie) lub podczas spotkań terenowych ze Związkiem Spółek Wodnych w Cieszynie prace utrzymaniowe, które mają wzajemny wpływ zarówno na urządzenia melioracyjne jak i na wody płynące tj. prace w rejonie wylotów drenarskich”.

W ślad za zrealizowanym w 2020 r. w powiecie cieszyńskim pilotażowym projektem tworzenia LPW oraz przeprowadzonych w kolejnych latach spotkaniach

na terenie pozostałych powiatów województwa śląskiego i opolskiego zlokalizowanych na obszarze działania ZZ, Dyrektor podpisał listy intencyjne dotyczące współpracy w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie oraz na obszarach wiejskich na terenie działania NW w Głubczycach³⁷ i NW w Kędzierzynie-Koźlu³⁸ oraz z Powiatem Wodzisławskim³⁹.

Dalej Dyrektor ZZ wyjaśnił, że: „(...) Na spotkaniach LPW nie zgłaszano potrzeb w zakresie realizacji konkretnych zadań. Miały one charakter informacyjny i edukacyjny (wykłady specjalistów). Natomiast zagadnienia poruszane na spotkaniach miały charakter ogólny, służący nakreśleniu trendów jakie zachodzą w realiach gospodarki wodnej w rolnictwie. Z uwagi na brak zgłaszanych uwag, propozycji i potrzeb ze strony samorządów i innych podmiotów uczestniczących w spotkaniach, nie podjęto stałych form współpracy poza wymienionym listem intencyjnym dot. Powiatu Wodzisławskiego”.

(akta kontroli str. 155-163)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, 28 lipca 2023 r.

³⁷ List intencyjny z dnia 29 kwietnia 2022 r.

³⁸ List intencyjny z dnia 29 kwietnia 2022 r.

³⁹ List intencyjny z dnia 7 grudnia 2022 r.

Kontroler nadzorujący
Miroslaw Sekuła
Doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....